VII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI SPRAWIEDLIWOŚCI I PRAW CZŁOWIEKA (NR 204)**

z dnia 23 października 2014 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka (nr 204)

23 października 2014 r.

Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka, obradująca pod przewodnictwem poseł **Stanisławy Prządki (SLD)**, przewodniczącej Komisji, zrealizowała następujący porządek obrad:

– pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (druk nr 2816).

W posiedzeniu udział wzięli: **Jerzy Kozdroń** sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Daniel Kędzierski, Maciej Zaremba** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Krzysztof Karkowski** – legislator z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Stanisława Prządka (SLD):

Szanowni państwo, otwieram 204 posiedzenie Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Stwierdzam kworum. Witam państwa posłów. Witam pana ministra Jerzego Kozdronia, sekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami, witam pana posła Stanisława Chmielewskiego, przedstawiciela wnioskodawców, witam wszystkie osoby uczestniczące w dzisiejszym posiedzeniu.

Porządek dzienny posiedzenia państwo posłowie otrzymali. Czy są uwagi do porządku dziennego? Nie ma. Dziękuję. Porządek dzienny uważam za przyjęty. Przystępujemy do jego realizacji, to jest do pierwszego czytania poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw, druk nr 2816. Proszę pana posła Stanisława Chmielewskiego o zabranie głosu w celu przedstawienia projektu ustawy. Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Stanisław Chmielewski (PO) – spoza składu Komisji:

Dziękuję. Szanowna pani przewodnicząca, Wysoka Komisjo, przypadł mi zaszczyt przedstawienia w imieniu Klubu Parlamentarnego Platformy Obywatelskiej założeń, uwag natury ogólnej do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Pragnę państwa poinformować w ramach pierwszego czytania, iż zaproponowany projekt ma na celu eliminację nieefektywnych postępowań przymuszających, wzmocnienie funkcji kontrolnej sądu rejestrowego, umożliwienie sądowi rejestrowemu rozwiązanie i wykreślenie z rejestru tak zwanych martwych podmiotów oraz uregulowanie kwestii majątku pozostającego po podmiotach nieprzerejestrowanych do Krajowego Rejestru Sądowego oraz podmiotach wykreślonych z tego rejestru. Wprowadzone zmiany regulują niezwykle istotne kwestie związane z bezpieczeństwem obrotu gospodarczego i prawnego, pozwolą usprawnić i przyspieszyć postępowania prowadzone przez sądy rejestrowe, zwiększą wiarygodność Krajowego Rejestru Sądowego. Eliminacja nieefektywnych postępowań przymuszających znacząco odciąży sądy rejestrowe od wykonywania czynności, które i tak nie przynoszą oczekiwanych rezultatów, ograniczy wydatki Skarbu Państwa związane z prowadzeniem tego typu postępowań i pozwoli na skoncentrowanie uwagi sądów rejestrowych na podmiotach, które aktywnie uczestniczą w obrocie gospodarczym i prawnym.

Przez 13 lat funkcjonowania Krajowego Rejestru Sądowego problem występowania w tym rejestrze podmiotów, które nie wykazują żadnej aktywności, nie wykonują obowiązków rejestrowych, w tym nie składają sprawozdań finansowych, nie prowadzą

działalności i nie posiadają majątku, narasta. Figurowanie w rejestrze tak zwanych martwych podmiotów osłabia wiarygodność i rzetelność ujawnionych w nim danych, które – jako z rejestru publicznego – korzystają z szeregu domniemań, a wzmocnienie pewności obrotu gospodarczego i wiarygodności danych zawartych w rejestrze wymaga wprowadzenia dodatkowej, nowej regulacji, pozwalającej sądom rejestrowym na prowadzenie szeregu działań zabezpieczających interesy zarówno podmiotów wpisach do rejestru jak i ich wierzycieli. Zawarte w projekcie propozycje, przewidujące zawiadomienie podmiotu o wszczęciu postępowania o jego rozwiązanie i wykreślenie z rejestru przez ogłoszenie publiczne, z możliwością zgłaszania różnych informacji przez osoby, których uzasadniony interes mógłby sprzeciwiać się wykreśleniu podmiotu z KRS, przesłanek przemawiających przeciwko takiemu wykreśleniu, pozwala na zabezpieczenie interesu prawnego samego podmiotu, jak i innych osób, w tym wierzycieli. Jednocześnie proponowane rozwiązanie jest proste i nie pociąga za sobą konieczności ponoszenia przez Skarb Państwa wysokich kosztów. Propozycje zawarte w projekcie – naszym zdaniem – eliminują również stan niepewności związany z sytuacją prawną podmiotu, który do dnia 31 grudnia 2015 r. – tę datę chcę podkreślić – nie złoży wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz wprowadzają rozwiązania dotyczące majątku tego podmiotu.

Ustawa z dnia 22 listopada 2013 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym przedłużyła moc obowiązującą wpisów do dotychczasowych rejestrów do dnia 31 grudnia 2015 r. Podmioty, które nie przerejestrują się do tego czasu utracą osobowość prawną z dniem 1 stycznia 2016 r. W obecnym stanie prawnym nie zostały uregulowane kwestie dotyczące majątku i zobowiązań takich podmiotów. Wejście w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. art. 9 ust. 2 ustawy w jego obecnym brzmieniu bez jednoczesnego wprowadzenia regulacji prawnej dotyczącej majątku i zobowiązań podmiotów wpisanych do dotychczasowych rejestrów sądowych *de facto* uniemożliwi wierzycielom dochodzenie roszczeń od takich podmiotów, a zatem doprowadzi do sytuacji, w której majątek takich podmiotów nie miałby właściciela, co w szczególności w odniesieniu do nieruchomości należy uznać za niewłaściwe, a nawet za niedopuszczalne. Sytuacja ta również może narazić Skarb Państwa na odpowiedzialność odszkodowawczą.

Przedstawiany projekt przesądza o utracie bytu prawnego przez podmioty nieprzerejestrowane do Krajowego Rejestru Sądowego i taka zasada istnieje już od 13 lat. Podmioty, które tego nie uczynią do dnia 31 grudnia 2015 r., a w zasadzie, nie złożą wniosku do Krajowego Rejestru Sądowego, zostaną uznane za wykreślone z rejestru z dniem 1 stycznia 2016 r. Podmioty te utracą byt prawny a ich majątek nieodpłatnie z mocy prawa nabędzie Skarb Państwa, tak jak to przedstawiamy w projekcie, który będzie ponosił wobec wierzycieli tych podmiotów odpowiedzialność z nabytego mienia. Jest to odpowiedzialność ograniczona, ale – w naszej ocenie – zabezpieczająca wszystkich wierzycieli jak i właścicieli tego majątku, przy czym z kręgu wierzycieli wyłączeni byliby wspólnicy i akcjonariusze spółek tracących byt prawny w zakresie, w jakim chcieliby dochodzić roszczeń związanych z ich prawami udziałowymi. Jednocześnie w projekcie zaproponowano wprowadzenie rocznego terminu zawitego do dochodzenia roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa oraz przewidziano szczegółowe rozwiązanie pozwalające Skarbowi Państwa na powołanie się na ograniczoną odpowiedzialność.

Szczegółowe rozwiązania przewidziano dla przypadków, kiedy podmiotem, który straci byt prawny będzie spółdzielnia mieszkaniowa. Z chwilą nabycia jej mienia przez Skarb Państwa spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przekształci się w prawo najmu podlegające przepisom ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, a spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu przekształci się w prawo odrębnej własności lokalu lub we własność domu jednorodzinnego. Rozwiązanie to jest wzorowane na art. 16 ust. 1 i art. 17^{18} ust. 1 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych. Przekształcenie własnościowego prawa do lokalu w odrębną własność lokalu następować będzie z mocy samego prawa. W wyniku tego przekształcenia dojdzie do nabycia odrębnej własności lokali przez osobę, której przysługiwało dotąd własnościowe prawo do lokalu. W projekcie przewidujemy, że nabycie tejże własności będzie stwierdzał sąd w postępowaniu

nieprocesowym. Postanowienie sądu obejmie również wielkość udziału właściciela lokalu w nieruchomości wspólnej.

Analogiczne rozwiązania zaproponowano również w odniesieniu do majątku pozostałego po podmiotach wykreślonych z Krajowego Rejestru Sądowego bez względu na tryb wykreślenia, jednak w tych przypadkach prawo dochodzenia roszczeń przysługiwałoby również wspólnikom i innym osobom, które byłyby uprawnione do udziału w majątku likwidacyjnym. Ponadto w przypadkach, gdy umowa lub statut osoby prawnej określały przeznaczenie majątku pozostałego po jej likwidacji mienie nabyte przez Skarb Państwa w terminie jednego roku od ujawnienia zostanie przekazane na wskazany cel.

W ocenie wnioskodawców rozwiązania, które przedstawiamy, są zgodne z konstytucyjną zasadą ochrony własności i praw majątkowych, a w imieniu Skarbu Państwa uprawnienia będzie wykonywał starosta, zgodnie z zasadą, która wynika z naszego systemu prawnego.

Kończąc przedstawienie tego projektu, ideowe przedstawienie tego projektu, chcę – po pierwsze – zwrócić uwagę na to, iż skutek w postaci utraty bytu prawnego przez podmiot i dalsze tego konsekwencje przewidziane w projekcie nie muszą nastąpić, jeżeli podmiot wypełni ciążący na nim od ponad 13 lat obowiązek i złoży poprawny wniosek o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego i wpis taki zostanie dokonany. Podmiot wtedy nie utraci bytu prawnego a osoby posiadające w nim prawa udziałowe nie utracą wynikających z nich uprawnień. Natomiast wprowadzone regulacje pozwolą na kompleksowe rozwiązanie sytuacji prawnej podmiotów nieprzerejestrowanych do Krajowego Rejestru Sądowego oraz zapobiegną sytuacji, w której pod koniec 2015 r. może pojawić się konieczność następnego przedłużenia tego terminu. Proponowane regulacje wzmocnią funkcję legalizacyjną i gwarancyjną KRS, a także zwiększą efektywność działania sądu rejestrowego, wzmocnią jego funkcję kontrolną, a przede wszystkim uwiarygodnią sam Krajowy Rejestr Sądowy.

Jednocześnie, w ramach przedstawionego projektu, chcę zaproponować Wysokiej Komisji, aby termin wejścia w życie tejże ustawy określić na 1 stycznia 2015 r. Dziękuję bardzo za uwagę.

Przewodnicząca poseł Stanisława Prządka (SLD):

Bardzo dziękuję panu posłowi. Poproszę teraz pana ministra Jerzego Kozdronia o przedstawienie stanowiska ministerstwa w tej sprawie, jako stanowiska rządowego. Proszę bardzo, panie ministrze.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Jerzy Kozdroń:

Pani przewodnicząca, szanowni państwo, chciałbym podziękować posłom za inicjatywę, którą podjęto, ponieważ jest to wykonanie zobowiązania, które w listopadzie 2013 r. jako przedstawiciel rządu podjąłem wobec Wysokiej Izby, że problem wiarygodności, prawdziwości wpisów w rejestrach uregulujemy raz na zawsze precyzyjnie.

O co chodzi? Od 13 lat funkcjonuje Krajowy Rejestr Sądowy i przez ten sam okres obowiązują przepisy o rejestrach innych, które nie zostały przerejestrowane do tego rejestru. Mamy taką sytuację, że szereg podmiotów funkcjonuje w szarej strefie. Wiemy o tym, że one prowadzą działalność gospodarczą. Najczęściej to jest tak, że nie posiadają reprezentacji, nie przerejestrowują się z sobie wiadomych powodów do KRS i powstaje problem. Posiadają jakiś majątek, często jest to majątek po byłych państwowych przedsiębiorstwach. Chodzi o to, żeby ten patologiczny stan raz na zawsze uregulować. Chodzi o to, że rejestr sądowy ma korzystać z domniemania prawdziwości, że bezpieczeństwo obrotu prawnego każdego korzystającego z tego rejestru musi być zagwarantowane. My dzisiaj jesteśmy w takiej oto sytuacji, że mamy rejestr sądowy, w którym nie wszystko może korzystać w pełni z domniemania prawdziwości.

Miałem też świadomość, że rząd nie zdąży w tym terminie, żeby do końca roku przyjąć ustawę, bo jest zbyt krótki czas. Przez 13 lat wszystkie po kolei rządy odkładały ten problem, bo jest on skomplikowany konstytucyjnie. W pierwszej wersji podjęto ustawę, że należy przerejestrować i ci, którzy nie zostaną przerejestrowani zostaną wykreśleni z rejestru, po prostu zostaną wyrzuceni. Zapomniano jednak o tym, że tam są pewne zobowiązania, tam są pewne majątki i będzie naruszona zasada konstytucyjnej ochrony

własności. W związku z tym musieliśmy przyjąć jakieś rozwiązania, które w dostatecznym stopniu zagwarantują ochronę prawa własności tym podmiotom. Dlatego takie rozwiązanie – przy którym, nie ukrywam, że Ministerstwo Sprawiedliwości współpracowało z posłami – żeby dać jeszcze rok. Dlatego tak ważne jest, żeby ta ustawa weszła w życie 1 stycznia 2015 r., żeby ktoś nie powiedział tak: „zaskoczył nas ustawodawca, nie dał nam szans". Dajemy jeszcze rok na przerejestrowanie. Po upływie tego roku majątek przejdzie na rzecz Skarbu Państwa, majątek nieprzerejestrowanych firm, a Skarb Państwa będzie odpowiadał do wartości tego majątku, bo przecież Skarb Państwa nie może ponosić odpowiedzialności powyżej tego majątku, który nabędzie z mocy prawa.

W związku z tym taka jest propozycja naszego rozwiązania. Inne rozwiązania – które tutaj, i w komisji kodyfikacyjnej, i wśród ekspertów się pojawiają: „a to niech państwo podniesie koszty likwidacji" itd. – to są olbrzymie wydatki, które państwu nigdy się nie zwrócą. W związku z tym mówimy tak: „macie szansę, przerejestrujcie się; macie interes prawny w tym, że nie chcecie się przerejestrować, bo nie chcecie zapłacić pewnych zobowiązań, posiadacie majątek, korzystacie z tego majątku, to, jak się nie przerejestrujecie spowodujemy taką sytuację, że rozwiążemy podmiot, wykreślimy z rejestru, majątek przejdzie na Skarb Państwa, a Skarb Państwa będzie odpowiadał tylko do wysokości tego majątku". Takie jest jedyne rozwiązanie, które proponujemy, bo innego, racjonalnego, rozsądnego rozwiązania nie ma. Nie ma takiej sytuacji, że wszyscy są zadowoleni. To wszystko, co miałem, rzekłem.

Przewodnicząca poseł Stanisława Prządka (SLD):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Otwieram dyskusję na temat ogólnych założeń projektu. Kto z państwa posłów chciałby zabrać głos, podzielić się własnymi uwagami na ten temat? Proszę, pan przewodniczący Robert Kropiwnicki.

Poseł Robert Kropiwnicki (PO):

Pan poseł Chmielewski, pan minister Kozdroń, bardzo gruntownie uzasadnili ten projekt. On jest bardzo ważny i potrzebny i dlatego bardzo się cieszę, że on jest. W tej kadencji mieliśmy już kłopot i prolongowaliśmy wejście w życie tych przepisów, że rozwiążemy tę sprawę raz na zawsze, jak pięknie powiedział pan minister. Bardzo z tego powodu się cieszę i gorąco zachęcam do tego, żebyśmy szybko przyjmowali te przepisy. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Stanisława Prządka (SLD):

Dziękuję. Pani poseł Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska, proszę.

Poseł Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska (SLD):

Szanowni państwo, nie mam wątpliwości co do intencji i co do tego, że powinniśmy te prace podjąć. Ponieważ jednak tempo zostało narzucone, duże tempo, chciałabym, żebyśmy mieli sto procent pewności co do tego, że podejmujemy dobre decyzje. W związku z tym, żebyśmy mieli szansę – takie jest moje zdanie – znać również opinie niezależnych ekspertów, którzy ocenią ten projekt, bo my na razie – z tego, co wiem – nie dysponujemy żadnymi opiniami, dopiero ma być opinia – tak jak usłyszałam od kolegów – na posiedzeniu podkomisji. Zachęcałbym, żebyśmy podjęli taką decyzję, żeby również niezależni eksperci wypowiedzieli się, bo to jest jednak kwestia – o czym panowie już wcześniej mówili – konstytucyjności przepisów. Nie chciałabym mieć żadnych wątpliwości co do tego. Absolutnie jestem za tym, żebyśmy pracowali. Temat jest bardzo ważny, trzeba to załatwić raz na zawsze, zgadzam się z tym w stu procentach, ale chciałabym też mieć pewność, że robimy to tak dobrze, że nie będziemy mieli później kłopotów z tym związanych. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Stanisława Prządka (SLD):

Bardzo dziękuję. Proszę bardzo, panie ministrze.

Sekretarz stanu w MS Jerzy Kozdroń:

Proszę państwa, to nie może tak być, że przyjmujemy ustawę i chodzi nam tylko o to, żeby to nie bolało, żeby byli wszyscy szczęśliwi. Nie ma takich sytuacji. Jeżeli to ma poprawić funkcjonowanie w obrocie prawnym i zapewnić bezpieczeństwo prawne, to musimy nieraz trudne decyzje podejmować. Wiem, że zbiegną się tutaj konstytucjonaliści i będą

rwać szaty, że to przecież święte prawo własności ograniczamy. Tak, tylko że pamiętajcie o jednej rzeczy, że prawo własności nie jest prawem absolutnym, ono też może podlegać ograniczeniu i dla bezpieczeństwa prawnego art. 30 ust. 3 Konstytucji, przepraszam, ust. 1, dziękuję za podpowiedź. Kiedyś miałem takiego klienta, który jak poprawiłem prokuratora, to wyjął 150 zł: „masz pan, dziękuję"; prokuratorowi podałem artykuł, panu posłowi może nie... W każdym razie problem jest taki, że nieraz musimy podejmować trudne decyzje. To nie jest niekonstytucyjne, to jest na granicy.

Przewodniczący poseł Stanisława Prządka (SLD):

Jeszcze proszę, pan poseł Chmielewski. Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Stanisław Chmielewski (PO) – spoza składu Komisji:

Wysoka Komisjo, to, co tutaj zaproponowaliśmy, jestem przekonany, że nie jest to rozwiązanie odosobnione. Po pierwsze, dyrektywy europejskie, które cytujemy również w uzasadnieniu, wskazują na to, że dążymy do unifikacji jakichś rozwiązań, które funkcjonują w obrocie gospodarczym, i w kraju, i w Europie. Ten kierunek jest o tyle właściwy, że chcemy tej wymiany w obrocie gospodarczym i chcemy też mieć jasność, z kim rozmawiamy, patrząc na państwa europejskie. Państwa europejskie patrząc na nas chcą również mieć pewność, że to, co jest ujawnione w Krajowym Rejestrze Sądowym, jest wiarygodne. To nie dzieje się nagle. Presja czasu jest, ale to już jest 13 lat; 13 lat funkcjonują przepisy wprowadzające Krajowy Rejestr Sądowy i od 13 lat wszyscy wiemy, a na pewno wiedzą ci, którzy prowadzą działalność gospodarczą, że taka sytuacja istnieje. My dajemy kolejną szansę, bo te przepisy już były przedłużane. Rozpoczęcie dzisiaj procedowania pozwoli na jednoczesne wyjaśnienie. I to jest też cel, obok wiarygodności rynku wyjaśnimy sytuację – moim zdaniem – wszystkim, którzy są w stanie nieprzerejestrowania. Chcącemu naprawdę nie dzieje się krzywda. To jest też jedna z zasad, którą trzeba z konstytucji wywodzić, bo gdyby o tym nie wiedział, to by była inna sytuacja, ale o tym wie, więc powinien podjąć działania. W ramach swojego głosu starałem się też na to zwrócić uwagę. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Stanisława Prządka (SLD):

Bardzo dziękuję. Czy jeszcze ktoś z państwa posłów chciałby się wypowiedzieć? Nie słyszę.

Chcę tylko poinformować, że została zlecona opinia w tej sprawie i mam nadzieję, że na pierwsze posiedzenie podkomisji ona będzie już dla członków podkomisji dostępna. Jeśli podkomisja uzna, że trzeba by jeszcze zaprosić eksperta na swoje posiedzenie, to taką możliwość oczywiście ma. Jesteśmy bardzo zainteresowani, żeby ten projekt był procedowany przy wyjaśnianiu wszystkich wątpliwości, jakie będą się pojawiały. A że jest on trudnym projektem, jest bardzo ważnym projektem dla przejrzystości i uporządkowania systemu prawnego w tym zakresie, to myślę, że musimy poświęcić mu i czas, i uwagę i bardzo precyzyjną merytoryczną pracę. Jeszcze pani poseł?

Poseł Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska (SLD):

Chciałam jednozdaniowy komentarz: mamy działać szybko, ale nie na skróty. To są dwie różne rzeczy. Chciałabym, żebyśmy to zrobili rzetelnie.

Przewodniczący poseł Stanisława Prządka (SLD):

Dziękuję bardzo. Wobec tego, że nie ma już chętnych, zamykam dyskusję.

Nie ma innych wniosków. Zamykam pierwsze czytanie. Przystępujemy do pracy w Komisji. Prezydium Komisji proponuje powołanie podkomisji w składzie pięcioosobowym. Czy jest sprzeciw wobec takiej propozycji? Nie ma. Dziękuję bardzo. Proszę o zgłoszenie nazwisk. Platforma Obywatelska?

Poseł Robert Kropiwnicki (PO):

Pan poseł Borys Budka i pani poseł Zofia Czernow.

Przewodniczący poseł Stanisława Prządka (SLD):

Prawo i Sprawiedliwość – pan przewodniczący Piotrowicz prosił mnie, żeby zgłosić kandydaturę pana posła Bartosza Kownackiego. Państwo tu obecni nie mają do tego uwag? Wpisuję pana Bartosza Kownackiego. Sojusz Lewicy Demokratycznej – tradycyjnie, pani poseł Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska. I Twój Ruch – pan poseł Robert Biedroń.

Taki skład podkomisji został zaproponowany. Czy jest sprzeciw wobec takiego składu? Nie ma. Dziękuję bardzo. Rozumiem, że w tym składzie powołaliśmy podkomisję, sprzeciwu nie było. Za chwilę państwa posłów poproszę tutaj, żebyśmy mogli się ukonstytuować i podkomisja przystąpi do pracy.

Wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia. Dziękuję państwu za przybycie.

Zamykam posiedzenie Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.